

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ» (Україна)
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Україна)
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ(Україна)
ІНСТИТУТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ (Україна)
ГО «ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ
АПК УКРАЇНИ» (Україна)
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ (Республіка Молдова)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК (Республіка Польща)
GLOBAL SUPPORT SERVICES (OPC) PRIVAT LIMITED, ІНТЕГРАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЛАКХНАУ (Індія)
WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI (BYDGOSZCZ) (Республіка Польща)
LIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUĎEJOVICÍCH (Чехія)

Розвиток фінансів, аудиту,
бухгалтерського обліку
та оподаткування: реалії часу

V Міжнародна

науково-практична інтернет-конференція студентів, аспірантів
та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста
Сергія Ілліча Юрія

05 лютого 2026 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2026 р.

Рекомендовано поширення в мережі «Інтернет» вченою радою Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (протокол № 6 від 18 лютого 2026 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Мар'ян ТРПАК – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія, Заслужений працівник освіти України, Академік НАН вищої освіти України, ректор НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».

Андрій ДЕРЛИЦЯ – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної діяльності.

Олег КОРКУШКО – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія, декан факультету економіки, управління та діджиталізації НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».

Ірина ГУМЕНЮК – кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія.

Олександр ШЕВЧУК – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри цифрових, освітніх та соціо-економічних технологій.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Рубен ТОПАЛЯН – головний бухгалтер ТОВ «Кам'янець-Подільський птахокомбінат», **Василь ДЕМ'ЯНИШИН** – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів імені Сергія Юрія ЗУНУ; **Людмила КУШНІР** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія; **Ірина ГОДНЮК** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія; **Андрій ТИМКІВ** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія; **Наталія ШЕВЧУК** – доктор філософії (PhD), викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія; **Наталія ГРИГОР'ЄВА** – викладач-асистент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія; **Тетяна ЧЕРНЯВСЬКА** – доктор економіки, професор державного університету прикладних наук (м. Конін, Польща); **Віолета ГЕРАЙМОВИЧ** – кандидат економічних наук, доцент; **Rafael SILOSI** – кандидат наук, доцент, декан факультету економічної інженерії та бізнесу, Технічний Університет Молдови (м. Кишинів, Молдова); **Катерина ПИЛИПЕНКО** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, **Оксана ПРОКОПИШИН** – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування, ЛНУП; **Станіслав ВАСИЛІШИН** – доктор економічних наук, професор, провідний вчений Відділення аграрної економіки і продовольства НААН, директор Інституту обліку і фінансів НААН (Київ); **Юрій ЛУПЕНКО** – доктор економічних наук, професор, академік НААН, директор, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», **Amit Kumar** – проф., KГ Global Support Services (OPC) Privat Limited, Інтегральний університет Лакхнау (Індія).

Р 64 Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу: Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія (м. Кам'янець-Подільський, 05 лютого 2026р.). Кам'янець-Подільський : Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2026. 520 с.

Збірник містить матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу», яка відбулась 05 лютого 2026 р. (НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», м. Кам'янець-Подільський), з актуальних питань сучасної фінансової системи, аудиту, обліку та оподаткування в умовах сьогодення.

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори наукових праць. Видано в авторській редакції.

Ірина Сидор,
*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна*

Тарас Сидор,
*аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна*

УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ У СВІТЛІ ПОВЕДІНКОВИХ КООРДИНАТ

Управління публічними фінансами традиційно ґрунтується на припущенні про раціональну поведінку економічних агентів, які прагнуть максимізувати власну вигоду в межах закладених суспільством правил та інституцій. Однак у реальних умовах бюджетного процесу спостерігається значна кількість відхилень від раціональних моделей, що зумовлює необхідність переосмислення методологічних засад управління публічними фінансами крізь призму поведінкових підходів. Поведінкова економіка, як міждисциплінарний напрям, що поєднує економічну теорію з когнітивною психологією, дозволяє розширити платформу для аналізу державної фінансової політики та бюджетного процесу, враховуючи реальні моделі прийняття рішень суб'єктами публічного управління, політиками, платниками податків та отримувачами бюджетних трансфертів.

Концептуальним ядром публічних фінансів є бюджетний процес, кожна зі стадій якого містить «цілий конгломерат поведінкових реакцій його учасників та справляє суттєвий вплив на результати реалізації фінансової політики держави і регіонів та їх успішність» [4]. Кожен з етапів бюджетного процесу передбачає низку управлінських функцій, пов'язаних з прийняттям рішень уповноваженими органами (відповідальними особами) з використанням відповідного фінансового інструментарію, що часто супроводжується ірраціональністю поведінкових реакцій суб'єктів прийняття рішень та негативними результатами їх діяльності. Так, реалізація процедур бюджетного процесу в Україні стикається з низкою комплексних і системних проблем, які ускладнюють досягнення стабільності, ефективності та передбачуваності фінансової політики держави. Ці проблеми мають як соціально-економічну, політико-інституційну, так і поведінкову природу, що посилює їхню взаємодію та довгостроковий вплив на якість публічного управління. Насамперед, необхідно відмітити:

– нестабільність макроекономічного середовища прийняття

управлінських рішень, викликаного економічними шоками (ведення війни, інфляційні виклики, енергетична криза, коливання валютного курсу тощо), які суттєво ускладнюють точність планування і прогнозування основних макроекономічних показників, а також значна залежність від зовнішнього фінансування (грантів, кредитів МВФ, ЄС, США), що супроводжується чутливістю макроекономічного прогнозування до геополітичних змін у світі. Наслідками цих викликів є високий рівень переглядів Бюджетної декларації, планів коригування бюджетних показників та обмежена здатність передбачення реалістичних бюджетних показників як за доходами, так і за видатками та спроможність управління і обслуговування державного боргу [3, с. 95];

– формальність середньострокового бюджетного планування, зміст якого лежить в площині невідповідності середньострокових орієнтирів, закладених у Бюджетній декларації, реальним умовам формування і виконання Державного та місцевих бюджетів наступних років. В результаті такої формальності прослідковується розрив між теоретичними постулатами та законодавчими ініціативами бюджетного планування і прогнозування та прагматичними аспектами здійснення бюджетних процедур, що безпосередньо впливає на якість і результативність бюджетного процесу;

– виникнення конфлікту інтересів між пріоритетами розпорядників бюджетних коштів та бюджетними обмеженнями відповідного часового періоду. Головні розпорядники бюджетних коштів, як правило, подають завищені бюджетні запити, не враховуючи об'єктивних ресурсних обмежень держави. Такий підхід часто не ґрунтується на реальному аналізі потреб або очікуваних результатів, а має на меті забезпечення максимального обсягу бюджетного фінансування. У процесі планування практично відсутня ефективна система оцінювання результативності витрат попередніх років, що призводить до механічного повторення фінансування програм незалежно від їх впливу чи досягнення поставлених цілей. Поведінковим фактором, який значною мірою зумовлює таку практику, є страх втратити вже надане або потенційне фінансування. Це породжує так звану «бюджетну інерцію», коли кошти освоюються формально, лише з метою уникнення скорочення фінансування в майбутньому. Як наслідок, відбувається неефективний розподіл ресурсів, що знижує якість управління публічними фінансами загалом;

– низька якість макроекономічного планування і прогнозування, що залишається однією з найбільш стійких проблем системи бюджетного планування. Вона проявляється як у мирний період, так і в умовах глибоких економічних та безпекових потрясінь. Система формування

макроекономічних прогнозів, яка є основою для розрахунку показників доходів бюджету, оцінки граничних видатків та визначення бюджетних пріоритетів, часто не відповідає фактичному розвитку подій в економіці. Це пов'язано як з методологічною слабкістю аналітичних моделей, так і з відсутністю адаптації прогнозних інструментів до умов підвищеної невизначеності. Особливо критично ця проблема проявилася у 2022–2023 рр., коли початкові прогнози Міністерства економіки щодо рівня інфляції, обмінного курсу гривні, обсягів ВВП та динаміки внутрішнього попиту суттєво розійшлися з реальними макрпоказниками через ігнорування безпекових викликів, про які попереджали країни-партнери. Такі суттєві відхилення негативно впливають на якість бюджетних розрахунків, знижують достовірність дохідної частини бюджету, зумовлюють перегляди бюджетних програм упродовж року, а також створюють високі фіскальні ризики [1]. Проблема ще більше ускладнюється відсутністю системної оцінки точності минулих прогнозів і коригування моделей на основі фактичних результатів. У практиці Міністерства економіки не часто проводиться верифікація адекватності сценаріїв макроекономічного прогнозу, хоча така практика існує у країнах ЄС у межах фіскальних правил і незалежного аудиту макроекономічних параметрів (наприклад, через існування незалежних фіскальних інституцій). Також варто зазначити, що в Україні досі відсутній повноцінний механізм інтеграції різних сценаріїв розвитку макроекономічного прогнозування в бюджетний процес. У більшості випадків використовується один базовий сценарій, а альтернативні (песимістичні чи оптимістичні) розглядаються суто формально або ігноруються взагалі. Це знижує гнучкість фінансової системи, робить її вразливою до зовнішніх шоків, у тому числі воєнних, енергетичних чи кліматичних;

– низька інституційна узгодженість між органами виконавчої влади в Україні, яка стала однією з ключових перешкод для ефективного бюджетного планування та реалізації державної фінансової політики. Ця проблема полягає у відсутності системної інтеграції між стратегічними документами, бюджетними процесами та фінансовими ресурсами. На практиці це означає, що державні цілі, визначені у програмних та нормативних актах, не забезпечуються відповідним бюджетним фінансуванням, або ж навпаки – фінансові ресурси спрямовуються на напрями, які не є пріоритетними з огляду на стратегічне бачення розвитку країни.

В практиці бюджетного планування спостерігається структурний розрив між планами економічного та соціального розвитку, які розробляє Міністерство економіки, і бюджетною стратегією, яку формує Міністерство

фінансів України. Ці документи часто не узгоджені за ключовими параметрами. Наприклад, цільові індикатори зростання зайнятості чи модернізації інфраструктури не отримують фінансового підкріплення, або фінансування передбачене, але його обсяги і терміни не відповідають заявленим цілям. Це призводить до того, що заплановані результати не досягаються або досягаються частково, що дискредитує саму логіку стратегічного управління. Крім того, обласні та місцеві адміністрації часто залишаються поза повноцінною участю у формуванні середньострокових планів, що унеможлиблює їхню ефективну участь у реалізації державних програм. Через це виникає хронічне недофінансування регіональних потреб, що не враховані на загальнодержавному рівні. Наприклад, у 2021–2023 рр. у багатьох громадах виникли труднощі з фінансуванням делегованих повноважень у сфері освіти та соціального захисту, хоча в державних стратегічних документах саме ці напрями визначались як пріоритетні [5, с. 127].

Неврегульованість розподілу компетенцій між органами влади також породжує конкуренцію за фінансові ресурси, коли кожне міністерство намагається відстояти власні програми без належної оцінки їх соціально-економічного ефекту або взаємозв'язку з іншими ініціативами. Це ускладнює процес бюджетної консолідації та знижує ефективність використання коштів у міжвідомчих програмах, як-от у сфері екології, цифрової трансформації чи управління ризиками. Наслідком цієї неузгодженості є не лише неефективність витрат, але й втрата стратегічного фокусу, що проявляється у відсутності стабільної державної політики з року в рік [2]. При зміні уряду або керівництва міністерств змінюються також підходи до пріоритетів і розподілу бюджетних ресурсів, часто без належної оцінки вже реалізованих заходів.

Таким чином, низька інституційна узгодженість послаблює результативність публічного управління, підриває довіру до стратегічного планування та унеможлиблює досягнення стійкого соціально-економічного розвитку країни на тлі ризиків і загроз воєнного періоду та турбулентних змін в середовищі публічних фінансів.

Список використаних джерел:

1. Krysovatyu A., Sydor I., Valihura V., Koval S., Yakovets T. Behavioral dimension of tax finance: the case of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. 6 (65). pp. 90-105. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4922/4495>
2. Бюджетна система: Підручник за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 626 с.

-
3. *Модерні фінанси: глобальні виклики і національна безпека*. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2025. Том 1. 808 с.
  4. Сидор І. П. Інституційний вимір публічних фінансів: методологічні підходи. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 8. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/299/313>
  5. Сидор І. П., Федак Ю. С. Фінансове забезпечення реалізації державної соціальної політики в контексті сучасних викликів у сфері публічних фінансів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 10. С. 122-129.

Артем Сова,
здобувач 2 курсу спеціальності
«Соціальне забезпечення»,
ORCID iD: 0009-0008-3737-7705
Науковий керівник: Людмила Козарезенко,
доктор економічних наук, професор,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

ФІНАНСОВІ ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сучасний етап розвитку екосистем характеризується посиленням трансформаційних процесів, зумовлених глобалізацією, технологічними змінами, фінансовими кризами, а також воєнними та геополітичними викликами. В таких умовах особливої актуальності набуває проблема забезпечення сталого економічного прогресу, ключову роль у якому відіграють фінансові чинники. Саме фінансова система держави визначає можливості акумулювання, розподілу та ефективного використання ресурсів, необхідних для структурної перебудови економіки та підтримки соціально-економічної стабільності.

Серед чинників впливу на соціально-економічний розвиток України в повоєнний період чільне місце займають «фінансові» як елемент блоку загальних внутрішніх факторів [1, с. 144]. Достатність фінансового забезпечення впливає на можливості та оперативність виконання стратегічних й тактичних цілей регіональної політики держави.

Фінансові чинники сталого розвитку охоплюють сукупність бюджетних, податкових, інвестиційних, кредитних і фінансово-інституційних механізмів, що впливають на економічну динаміку. В період трансформацій зростає значення державних фінансів як інструменту макроекономічного регулювання. Через бюджетну політику держава здатна перерозподіляти